

A MOSONMAGYARÓVÁRI NYUGDÍJAS EGYETEM HAGYOMÁNYA ÉS FEJLŐDÉSI LEHETŐSÉGEI

THE TRADITION AND DEVELOPMENT OPPORTUNITIES OF THE THIRD AGE UNIVERSITY IN MOSONMAGYARÓVÁR

Beke Dóra ^{1*}, Háromi Filoména ²

1Széchenyi István Egyetem, Albert Kázmér Mosonmagyaróvári Kar

<https://orcid.org/0000-0002-5440-6394>

2Széchenyi István Egyetem, Nyelvi és Kulturális Központ

<https://orcid.org/0009-0000-5121-2239>

<https://doi.org/10.47833/2025.3.ART.007>

Kulcsszavak:

élethosszig tartó tanulás
nyugdíjas egyetem
kapcsolatépítés

Keywords:

lifelong learning
senior citizens' university
building social connections

Cikktörténet:

Beérkezett 2025. július 22.

Átdolgozva 2025. július 30.

Elfogadva 2025. augusztus 10.

Összefoglalás

A 21. század társadalmi és technológiai változásai új kihívásokat jelentenek a nyugdíjasok számára. Az élethosszig tartó tanulás ebben a korosztályban is fontos a szellemi frissesség és a társadalmi beilleszkedés fenntartásához. A tanulmány a 65 év felettiek tanulási motivációit vizsgálja, melyek főként az egyéni fejlődésre, a hiteles tudásra és a közösségi élményre irányulnak. Kiemelten elemzi a mosonmagyaróvári Nyugdíjas Egyetem működését és fejlesztési lehetőségeit. A COVID-19 után a résztvevők igényeihez igazodó, rugalmas és hibrid oktatási formák kulcsfontosságúak. Az időseknél a tudás, a közösséghez tartozás érzése és a szellemi aktivitás fontosabb, mint a formális végzettség.

A cikk javasolja tematikus és hibrid kurzusok bevezetését, amelyek elősegítik a társadalmi részvételt, a kognitív képességek megőrzését és az életminőség javítását.

Abstract

The 21st century's social and technological changes bring new challenges for retirees. Lifelong learning is essential for maintaining mental agility and social inclusion. This study examines the motivations of learners over 65, focusing on personal growth, credible knowledge, and community engagement.

It analyses the Third Age University in Mosonmagyaróvár and its development opportunities. In the post-COVID-19 era, flexible and hybrid formats tailored to participants' needs are crucial. For older learners, knowledge, belonging, and intellectual activity outweigh formal qualifications.

The article recommends thematic and hybrid courses to foster social participation, preserve cognitive abilities, and enhance quality of life.

* Kapcsolattartó szerző.
E-mail cím: beke.dora@sze.hu

1. Bevezetés

1.1. A tanulás szerepe és fontossága a ma társadalmában

Ez a cikk az idősebb tanulókra összpontosít (55 éves kor felett, de jellemzően nyugdíjasok és 65 év felettiek). E csoport tagjait nem a munkahelyi előmenetel vagy a képesítések számának növelése ösztönzi a tanulás folytatására. Elsődleges céljuk, sokkal inkább a hiteles információszerzés, az egyéni fejlődés (folytatólagos) biztosítása, amely ismeretek segítségével a hihetetlen gyorsasággal változó társadalmunk teljes értékű tagjai maradhatnak. A tanulás, mint alapvető emberi tevékenység, a társadalom fejlődésének egyik központi eleme. Az ismeretek és készségek megszerzése nem kizárólag a fiatalok számára fontos, hanem minden életszakaszban szükség van rá, hogy a változó világban helyt tudjunk állni. A tanulás nem csupán egyéni fejlődést szolgál, létfontosságú a társadalom és gazdaság fejlődése szempontjából. Az oktatás és a folyamatos tudásbővítés alapvetően járul hozzá az egyén szellemi, társadalmi és gazdasági aktivitásának fenntartásához, valamint a társadalmi integrációhoz. (Máslai, 2015) Az egyén tanulásának hatását a társadalomra Norman Longworth (2006) szemléletesen ábrázolja a tanuló városok, tanuló régiók koncepcióját bemutató könyvében, melyben megállapítja, hogy „A társadalmak fejlődése a tanulási képességünktől függ, attól, hogy mennyire vagyunk képesek alkalmazkodni a valóság változó körülményeihez” (Varga 2016, 217.).

A mai világban, ahol a tudás és az információ folyamatosan változik és bővül, a tanulás nem csupán az iskolapadhoz és a formális oktatás rendszereihez kötődik. Az egyén számára az élet minden szakasza új tanulási lehetőségeket kínál, és az önálló tanulás, valamint a tapasztalati úton szerzett tudás legalább olyan értékes, mint a formális oktatás keretében megszerzett ismeretek.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. Az élethosszig tartó tanulás (Lifelong Learning - LLL)

A 21. században már magától értetődő élethosszig tartó tanulás (LLL, *Lifelong Learning*) elvének megfelelően, amelyet Lengrand 1970-ben vezetett be a köztudatba (UNESCO, 1972), ma már az emberek egyre nagyobb százalékának természetes, hogy az életük során folyamatosan tanulnak, fejlődnek, és az így megszerzett tudás segítségével alkalmazkodnak a környezetükhöz és az új kihívásokhoz. Az Európai Tanács 2000-ben készített Memoranduma magában foglalja az egész életen át tartó tanulás alap gondolatát és kimondja, hogy

„Az egész életen át tartó tanulás immár nem csupán az oktatás és a képzés egyik aspektusa; ennek kell irányító elvvé válni az ellátás és a részvétel terén a tanulási helyzetek teljes kontinuumában. Ez elkövetkezendő évtizedben ezt az elképzelést (víziót) kell a gyakorlatban megvalósítani. Európa minden lakójának – kivétel nélkül – biztosítani kell az esélyegyenlőséget, hogy a társadalmi és gazdasági változás által támasztott igényekhez igazodni tudjanak, és Európa jövőjének kialakításában aktívan részt vehessenek.” (Komenczi 2001)

A naponta megszülető új technológiák, gazdasági trendek, valamint a társadalmi és kulturális változások mind-mind új ismereteket és készségeket igényelnek. Az élethosszig tartó tanulás révén az egyének képessé válnak az ezekhez a változásokhoz történő alkalmazkodáshoz, és az egyéni fejlődés biztosításán kívül hozzájárulhatnak a társadalom fejlődéséhez is. Fontos kiemelni, hogy az élethosszig tartó tanulás az intézményi kereteken kívül is zajlik, gyakran az egyén önálló kezdeményezésére, saját érdeklődéséből és tapasztalataiból fakadóan.

2.2. Tanulás az intézményi kereteken kívül

Az elmúlt ötven évben a folyamatos tudományos és technológiai fejlődés nagymértékben átalakította a tanulás igényeit és módszereit. A tanulás már nem korlátozódhat arra, hogy egy adott helyen és időben szerezzük meg a tudást (iskola), és más helyen, más időpontban alkalmazzuk azt (munkahely). (Fischer, 2000). A Memorandumban szintén meghatározásra került az „*okszzerű tanulási tevékenység három alapkategóriája*” (Komenczi, 2001), amelyek a formális, nem formális és informális tanulás. Bár a *formális oktatás* minden szintere (alap-, közép-, és felsőfokú oktatás – oklevéllel, szakképesítéssel elismert, intézményes oktatási forma) kétségtelenül fontos szerepet játszik az ismeretek megszerzésében, nem szabad elfelejteni, hogy az *informális tanulás*, mint

például a tapasztalati tanulás, a közösségi tanulás, a szabadidős tevékenységek során szerzett tudás, és a *nem formális tanulás* (melynek során a tanulás nem a formális intézményi rendszer keretein belül zajlik) szintén jelentős szerepet játszik az egyén fejlődésében.

A hivatalos oktatási és képzési intézményi kereteken kívüli tanulási formák nemcsak a fiatalok számára fontosak, hanem az idősebb korosztály számára is. Az idősebbek számára a tanulás folytatása az új ismeretek megszerzése mellett a szellemi frissesség fenntartását, a társadalmi kapcsolatok erősítését és a mentális egészség javítását is jelenti. Az idősek csak akkor tudnak cselekvő résztvevői lenni a társadalomnak, ha folyamatosan tájkozódhatnak, kapcsolatokat alakítanak ki és tartanak fent, szervezetekhez, közösségekhez tartoznak, és ezek segítségével kevesebb esélyük van az elszigetelődésre, az elmagányosodásra, és tovább tudnak integráltan maradni a társadalomban (Gelencsér, 2006). A nyugdíjas egyetemek, a közösségi tanulás és az informális oktatási lehetőségek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az élethosszig tartó tanulás valóban elérhetővé váljon mindenki számára, függetlenül az életkortól vagy az iskolai végzettségtől.

A magyarországi nyugdíjas egyetemek honlapjait tanulmányozva kitűnik, hogy foglalkozásaik célja, hogy elősegítsék az idősek készségeinek és általános tudásának (gazdaság, művészetek, történelem, IKT stb.) növelését, egyidejűleg ösztönözve őket arra, hogy aktívan részt vegyenek a társadalomban - önkéntes és intergenerációs tevékenységek révén. Ehhez olyan környezetet teremtenek, amely lehetővé teszi a tudás szabad áramlását és elősegíti polgári kompetenciáik fejlődését (például jogi ismeretek, aktív szerepvállalás más társadalmi területeken stb.) nem formális oktatási kereteken belül. Így elmondható, hogy az oktatási intézmények végső célja az idősek jólétének, társadalmi integrációjának és életminőségének javítása.

2.3. A nem formális és informális tanulás szerepe az élethosszig tartó tanulásban

Tót Éva (2008) holisztikus értelmezése teljes mértékben tükrözi az egyén szempontjából legfontosabb elvet, amely magára a tanulásra koncentrál, annak folyamatát egységes élményként jellemzi:

„A hagyományos oktatási és képzési megközelítéstől eltávolodva akár úgy is fogalmazhatunk, hogy az egyén nézőpontjából csak tanulás létezik, amelyet a korai életkorban a család határoz meg, majd az életkortól és élethelyzettől függően az iskola szervez és támogat, vagy más képzésszolgáltatók vezérlik és segítik a tanuló egyént, aki számos más, a környezetében élő személytől kap motivációt, ismereteket és segítséget a tanulóhoz, illetve maga is képessé válik arra, hogy önállóan szerezze meg a számára szükséges tudásokat.” (Tót 2008, 184.)

Az európai uniós törekvések hatására a 2000-s évektől mind a nem formális tanulás és az informális tanulás, közösségi tanulás, tapasztalati tanulás vagy online kurzusok formájában, az élethosszig tartó tanulás kulcsfontosságú részévé vált.

2.4. A szépkorúak tanulásának pozitív hatásai

Az idősebbek számára a tanulás különösen nagy fontossággal bír a szellemi és társadalmi aktivitás fenntartásában. (OECD 2001) A nyugdíjas egyetemek és közösségi tanulási formák lehetőséget biztosítanak az idősek részére, hogy aktívan tudjanak részt venni a társadalom életében és képesek legyenek mentális frissességüket megőrizni. Számos kutatás is (Tam, 2017), (Sz. Molnár, 2009) említi az időskorban történő tanulás pozitív élettani hatásait.

Stern említi először a „kognitív tartalék” (*cognitive reserve*) fogalmát az 1990-es évek elején, majd 1996-ban tett fontos lépéseket annak meghatározásában, hogy miként segíthet az agy a neurodegeneratív betegségekkel szemben. Vizsgálatai szerint az emberek eltérő mértékű kognitív tartalékkal rendelkezhetnek és azok, akik erősebb kognitív tartalékkal bírnak, jobban képesek ellenállni az Alzheimer-kór hatásainak, mivel az agyuk nagyobb mértékben képes kompenzálni a károsodást. A fogalom azóta is központi szerepet játszik a neuropszichológiai kutatásokban. Tehát a *kognitív tartalék* egy olyan pszichológiai és neurobiológiai fogalom, amely az egyén agyának "ellenálló képességét" jelenti és arra utal, hogy az egyes emberek különböző mértékben képesek alkalmazkodni, nagyobb mértékben képes kompenzálni az agyuk működésében bekövetkező károsodásokhoz, például az öregedés, demencia vagy más neurodegeneratív betegségek következtében, így lassítva a szellemi hanyatlást, illetve annak kockázatát. Ez különösen fontos az

idősebb korosztály számára. A kognitív tartalékot számos tényező befolyásolhatja, többek között (Tucker&Stern, 2011):

1. *Iskolai végzettség*: Magasabb szintű iskolázottság összefüggésben áll a nagyobb kognitív tartalékkal, mivel az iskolai tanulás segít az agyi hálózatok erősebb és összetettebb kialakításában.

2. *Szellemi aktivitás*: Az aktív szellemi tevékenység, mint a tanulás, olvasás, társas kapcsolatok ápolása és különféle problémamegoldó tevékenységek segítenek megerősíteni a kognitív tartalékot.

3. *Szociális interakciók*: A társas kapcsolatok ápolása is pozitívan befolyásolja a kognitív egészséget, mivel stimulálja az agyat, és különböző kognitív készségeket fejleszt.

3. *Fizikai aktivitás*: A rendszeres testmozgás szintén jótékony hatással van a kognitív tartalékra, mivel javítja az agy vérellátottságát és elősegíti az agyi funkciók fenntartását.

A *kognitív tartalék* és az *élethosszig tartó tanulás* fogalma egymással összekapcsolódó fogalmak, mivel minél aktívabban vesz részt valaki szellemi és társadalmi tevékenységekben, annál nagyobb mértékben hozzájárulhat a kognitív tartalékának megerősítéséhez, és ezáltal lassíthatja a kognitív hanyatlást az öregedés előrehaladtával.

A fiziológiai előnyök biztosítása mellett az élethosszig tartó tanulás alkalmazásával képesek vagyunk megőrizni a tanulás iránti kíváncsiságot és motivációt, nemcsak fiatal és középkorú felnőttek, hanem idős korban is. A *mentális frissesség megőrzése* szintén kapcsolódik a kognitív tartalék fogalmához, mivel a mentálisan aktív életmód segíthet a kognitív tartalék fenntartásában és fejlesztésében. Az agy stimulációja az aktív tanulás, az új ismeretek megszerzése és a problémamegoldó tevékenységek formájában mind hozzájárul ahhoz, hogy az egyén jobban megőrizze a szellemi frissességét, és erősítse a kognitív tartalékot (Schuller, 2004).

2.5. A hely varázsa – Miért egyetemre járnak a szépkorú hallgatók?

A felsőoktatásban, akár formális vagy nem formális keretek között, résztvevő szeniorok vagy idősebb felnőttek, gyakran a fiatal hallgatóktól eltérő motivációkkal rendelkeznek, amikor újra tanulni kezdenek. A nyugdíjas korosztályú tanulók már nem a kötelezettség, vagy a jövőbeni szakmai sikerek, előrehaladás reményében ülnek az iskolapadba, hanem belső motivációtól vezérelve látogatják az edukációs céllal rendezett eseményeket. Ezen belső motiváció kiváltó okai lehetnek:

1. Szociális interakció és közösségi érzés megélése

Az egyetemi környezet, különösen azok számára, akik már nem fiatalok, lehetőséget biztosít a szociális kapcsolatok építésére. A szenior hallgatók gyakran azért térnek vissza, hogy közösségben érezzék magukat, és kapcsolatba lépjenek hasonló érdeklődésű emberekkel. Az ilyen szociális interakciók és a közösséghez tartozás érzése motiválhatja őket a tanulás folytatására.

2. Mentális frissesség megőrzése

A felsőoktatás stimuláló környezete, amely kihívásokat és új információkat kínál, hozzájárulhat a kognitív funkciók megőrzéséhez és javításához. A tanulmányok szerint az olyan tevékenységek, mint az aktív tanulás, az új ismeretek megszerzése és a gondolkodásra kényszerítő feladatok javítják a mentális frissességet, és segítenek megelőzni a kognitív hanyatlást. Az ilyen típusú környezet motiváló hatású lehet a szeniorok számára.

3. A tanulás, mint személyes fejlődés

Bár kis számban, de vannak olyan szenior hallgatók, akik a szakmai előmenetel vagy a diploma megszerzése érdekében térnek vissza az egyetemre, többségük olyan ismereteket kíván a nyugdíjas egyetemeken elérhető oktatási formák során megszerezni, ami segíti őket a személyes fejlődésükben és önállóságuk megtartásában. A tanulás olyan célokat adhat számukra, amelyek segítenek megtartani vagy növelni önértékelésüket, és így a belső motivációjuk hatására kevésbé veszítik el érdeklődésüket (Longworth, 2006 in Varga, 2016).

4. Képzési programok és rugalmasság

Egyre több egyetem kínál speciálisan a szeniorok számára kidolgozott programokat, amelyeket rugalmas időpontokban végezhetnek. Az ilyen programok gyakran figyelembe veszik a szenior hallgatók igényeit, például a munka és a tanulás összeegyeztethetőségének kérdését, valamint az életkorhoz kapcsolódó sajátos szükségleteket (pl. fizikális kihívások, terem elhelyezkedése). A rugalmasság és az oktatás személyre szabása segíthet a szenior hallgatóknak abban, hogy kényelmesebben vegyenek részt az oktatásban, növeli a közösségben maradás esélyeit.

5. Társadalmi elismerés és önértékelés

A szenior hallgatók számára egy felsőoktatási intézménybe való visszatérés lehetőséget biztosít arra, hogy újra értékeljék magukat, és elismerést nyerjenek társadalmilag és személyesen is. A tudás megszerzése mellett a társadalmi szerepvállalásukat és elismertségüket is növeli.

6. Motiváció és életminőség

Kutatások is kimutatták, hogy a tanulásban való részvétel növeli a szeniorok életminőségét és motivációját. Egyes tanulmányok szerint azok a szeniorok, akik oktatási programokban vesznek részt, gyakran jobban érzik magukat fizikailag és pszichológiailag is, mint azok, akik nem vesznek részt hasonló programokban. (Lampe, 2015)

Összességében tehát az egyetemi környezet olyan szociális, szellemi és személyes előnyökkel jár, amelyek különösen motiválják a szenior hallgatókat. Az aktív tanulás, az új ismeretek megszerzése és a közösséghez tartozás mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a szeniorok továbbra is motiváltak maradjanak a tanulásra.

2.6. A mosonmagyaróvári Nyugdíjas Egyetem története

Az országban pár év eltéréssel a 2000-es években indultak útjukra a nyugdíjas egyetemek, szenior akadémiák, ehhez csatlakozva hívták életre a mosonmagyaróvári nyugdíjas egyetemet is.

Az akkor még a Nyugat-magyarországi Egyetemhez tartozó karon 2011-ben indult útjára a Nyugdíjas Egyetem rendezvénysorozat. Az akkori egyetemi vezetés a kari vezetéssel egyetértésben Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatával karöltve hívta életre a programot, melynek szervezésében a helyi napilap is részt vesz a kezdetektől.

Az első előadásra 2011. november 17-én került sor, Dr. Faragó Sándor a nyugat-magyarországi Egyetem megalakulásáról, történetéről mesét az érdeklődőknek. A nyitó előadást a 2011/12-es tanévben még további hat követte, melyek témái a különböző tudományterületek széles spektrumát fedték le. A nagy sikerre való tekintettel – már az első tanévre 361-en iratkoztak be és 262-en szereztek oklevelet – úgy döntöttek a szervezők, hogy mindenképpen folytatják a programot. A 2024/25-ös tanév már a 14. tanév a Nyugdíjas Egyetem történetében.

A szervezést jelenleg is a mosonmagyaróvári kar, ami 2016 óta a Széchenyi István Egyetem része, a helyi önkormányzat és a Kisalföld napilap végzi. A Kar az otthona a rendezvénynek, ahol minden tanévben kilenc előadást hallgathatnak meg a résztvevők és a Diplomaosztó ünnepségre is itt kerül sor. Az önkormányzat a regisztrációért és alapvetően az adminisztratív feladatokért felel, míg a Kisalföld napilap és a mosonmagyaróvári városi televízió a rendezvény promotálásában vesznek részt. A programok összeállításában közel egyforma súllyal igyekszünk érvényesíteni a szervezők adta ötleteket és a nyugdíjas egyetem hallgatóinak az igényeit. Az egyetem részéről egy kari koordinátor felel a rendezvényért, aki kapcsolatot tart a másik két szervezővel és toborozza az egyetem vállalkozó kedvű munkatársait, hogy minél nagyobb számban vállaljanak előadást a rendezvényen, hogy ne csak ismeretterjesztő jellegű, hanem tudományos igényességű előadásokat is élvezhessen a közönség.

3. A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak vizsgálata és a vizsgálatok eredménye

A 2017/18-as tanévtől látja el az egyik szerző a kari koordinátori feladatokat. Természetes kíváncsiságtól hajtva, valamint annak érdekében, hogy esetleg fejlesztési javaslatokat is meg lehessen fogalmazni a szervezőtársak felé a Nyugdíjas Egyetemet látogató hallgatóság körében 2018-ban végeztünk egy átfogó kérdőíves felmérést, amelynek célja az volt, hogy feltérképezzük a prioritásaikat, megtudjuk, hogy hogyan értékelik a rendezvényt és mennyire elégedettek vele, valamint, hogy bármilyen módon segíti-e a rendezvény a kapcsolatépítést.

A vizsgálat elvégzése érdekében 2018 novemberében kérdőíves adatgyűjtést folytattunk a Nyugdíjas Egyetem hallgatói körében. Az alkalmazott kérdőív összesen 19 kérdésből állt, amelyek közül egy teljesen nyitott formátumú volt, míg a zárt kérdések között dichotóm, többkimenetelű szelektív, valamint egyetértési Likert-skála típusú kérdések szerepeltek. A kérdőíves adatfelvételre 2018. november 22-én került sor. A szenior hallgatók a P2P (paper and pencil) kérdőívet a regisztrációs pultnál vehették át, kitöltésük pedig önkéntes alapon történt.

Az adatgyűjtés célja a nyugdíjas hallgatók általános benyomásainak feltárása volt, nem pedig egy adott tanévhez kötődő tapasztalatok vizsgálata. A kérdőív kitöltésének folyamata során

lehetőség nyílt a válaszadók viselkedésének megfigyelésére, amely alapján a vártnál nagyobb fokú lelkesedést tapasztaltunk. Ezt támasztja alá, hogy a vizsgálat napján regisztrált 304 résztvevő közül 240-en töltötték ki a kérdőívet, ami 79%-os válaszadási arányt jelent. Ez az arány meghaladta az előzetes várakozásokat, és arra utal, hogy a szenior hallgatók értékelik a véleményük iránti érdeklődést.

A beérkezett kérdőívek között csak elenyésző számban fordultak elő hiányosan kitöltött példányok. Az elemzésből kizártuk azokat a kérdőíveket, amelyek kizárólag demográfiai adatokat tartalmaztak, mivel ezek nem szolgáltatnak érdemi információt az egyéb vizsgált tényezőkkel kapcsolatban.

A vizsgálat hipotézisei:

1.: *A nemi és életkori összetétel mintázata.* H_0 : A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak neme és életkora között nincs szignifikáns eltérés vagy összefüggés; az eloszlás véletlenszerű. H_1 : A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak nemi és életkori összetétele meghatározott mintázatot mutat (nők aránya kiemelkedően magas, és a nemek szerint eltérő életkori csoportdominancia figyelhető meg).

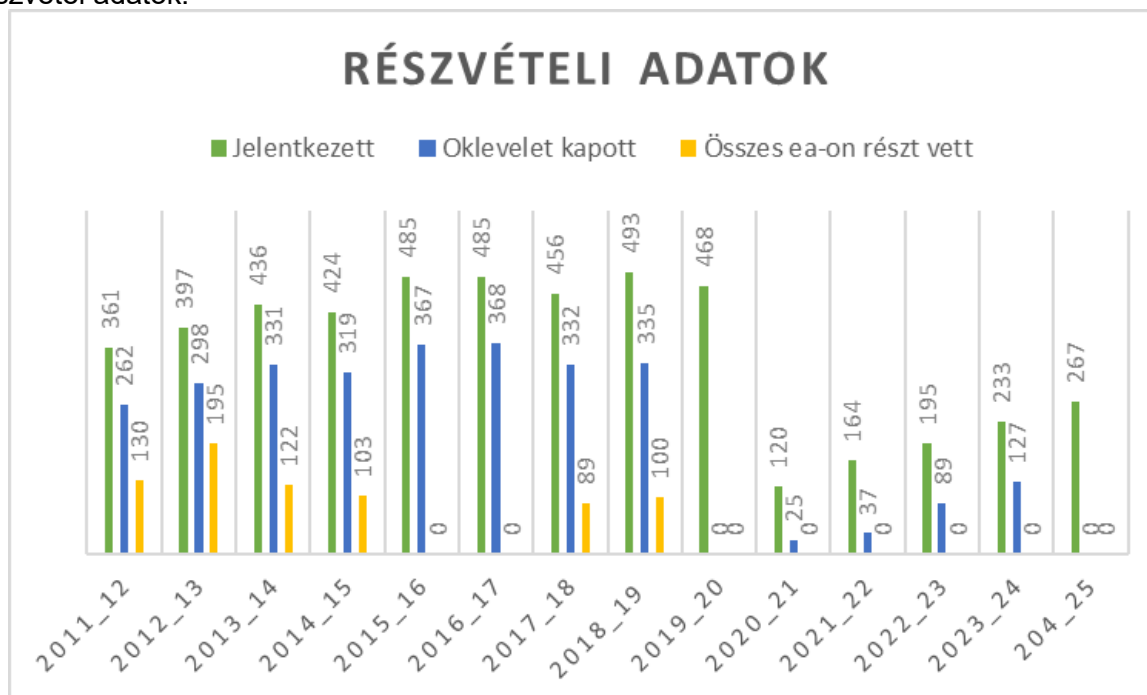
2.: *A Nyugdíjas Egyetem hatása a szellemi és társas jóllétre.* H_0 : A Nyugdíjas Egyetem látogatása nem gyakorol érzékelhető hatást a résztvevők szellemi frissességére, tanulási motivációjára és társas kapcsolataira. H_1 : A Nyugdíjas Egyetem pozitívan befolyásolja a hallgatók szellemi és társas jóllétét (pl. mentális frissesség, tanulási élmény, társas interakciók).

3.: *Nyitottság az interaktív, játékos tanulásra.* H_0 : A résztvevők többsége nem mutat érdeklődést az interaktív előadások és a játékos tudáspróbák iránt. H_1 : A résztvevők többsége nyitott az interaktív előadásokra és támogatja a játékos tudáspróbák bevezetését.

4.: *Az információforrás és az iskolai végzettség kapcsolata.* H_0 : Az információszerzés módja és a válaszadók iskolai végzettsége között nincs statisztikailag igazolható kapcsolat. H_1 : Az információszerzés módja és az iskolai végzettség között igazolható kapcsolat áll fenn.

3.1. Résztvételei adatok elemzése

A 2011/12-es induló tanévben 361 fő regisztrált a rendezvényre és 262-en vettek részt az előadások több, mint 50%-án, amivel kiérdemelték oklevelüket, az összes előadáson 130 fő vett részt. Ehhez a kezdeti létszámhoz képest minden évben növekedést figyelhetünk meg egészen a Covid megjelenéséig. Az 1.sz. ábrán láthatók grafikusán ábrázolva a 2024/25 tanév jelenlegi szakaszáig a résztvételei adatok.



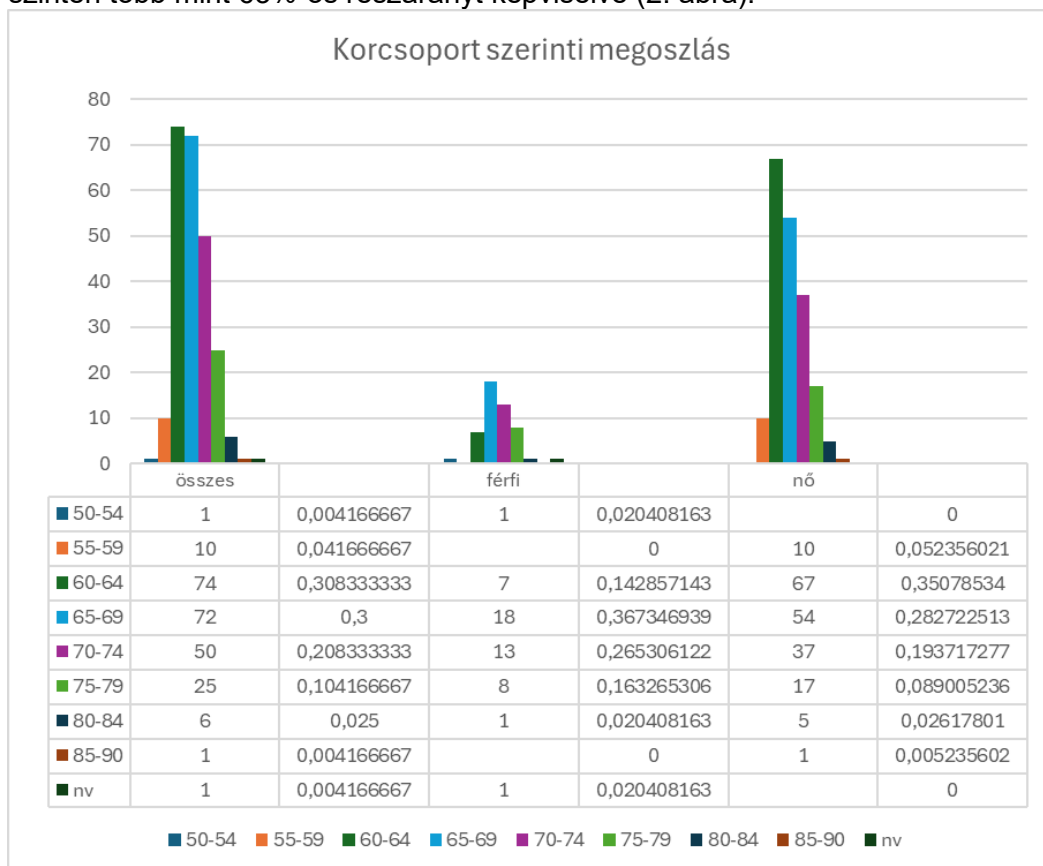
1. ábra. A Nyugdíjas Egyetem résztvételei adatai

Forrás: Saját adatok

A Nyugdíjas Egyetem életében is jelentős változást hozott a Covid megjelenése és az ehhez kapcsolódó lezárások. A 2019/20-as tanévre 468 fő regisztrált, de sajnos ebben a tanévben a februári volt az utolsó előadás, amit meg tudtunk tartani. A márciusi lezárásokkal az előzetesen meghirdetett előadásokat törölnünk kellett. Így okleveleket sem tudtunk átadni a tanévben. Ekkor fogalmazódott meg a gondolat, hogy valamilyen formában folytatólagossá kell tenni az eseményt a korlátozások ellenére. Így útjára indult a Nyugdíjas Egyetem facebook oldala. Itt először igyekeztünk szabadon hozzáférhető ismeretterjesztő, kulturális tartalmakat megosztani és minél több hallgatót elérni a közösségi médiában. A 2020/21-es tanévet online tanévként hirdettük meg, kihasználva az életre hívott közösségi médiás felületet. A félév második felében már előadásokként 20-20 fő részt vehetett a programon, amit jellemzően az egyetemen kívüli külső helyszínen tartottunk, ahol a városi televízió rögzíteni tudta az előadásokat. Az önkormányzat próbálta nyomon követni a részvételi adatokat, így az előző évekhez képest ugyan elenyésző számú oklevelet mégis ki tudtunk állítani szenior hallgatóinknak. A 2021/22 tanévet már jelenléti formában tudtuk megrendezni, először relatíve alacsony létszámban jöttek a nyugdíjasok a meghirdetett alkalmakra, de miután 2022 januárban visszatérhetett a rendezvény a megszokott helyére a kari nagy előadóba, újra elkezdtek felfelé kúszni a részvételi adatok. Azt tapasztaljuk, hogy szépen lassan emelkedik újra a regisztrálók létszáma és ezzel együtt a kiadott okleveleké is. Az online jelenlétet is megtartotta a rendezvény, így továbbra is van lehetőségük a hallgatóknak, érdeklődőknek a közösségi médián keresztül nyomon követni az előadásokat.

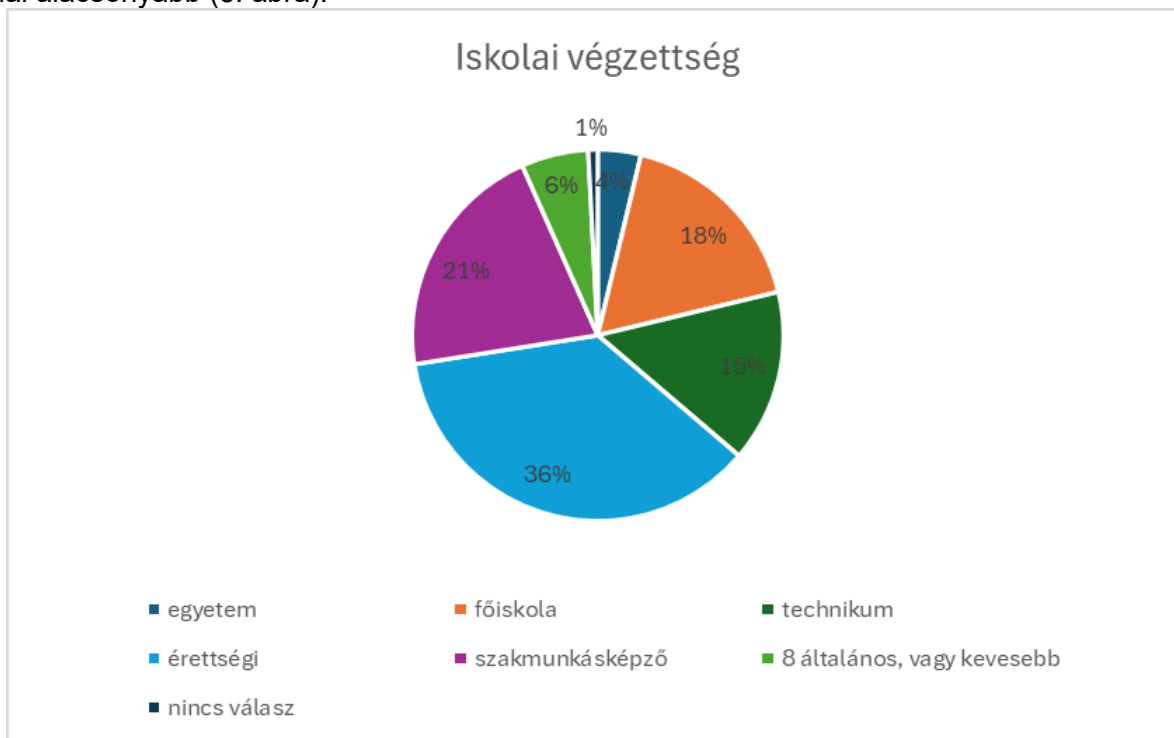
3.2. A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak demográfiai adatai

A demográfiai adatok elemzése alapján megállapítható, hogy a válaszadók 80%-a (191 fő) nő, míg 20%-a (49 fő) férfi volt. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által alkalmazott korcsoportos besorolás szerint a Nyugdíjas Egyetemet látogatók többsége a 60–74 éves korosztályba tartozik, arányuk meghaladja a teljes sokaság 80%-át. Nemek szerinti bontásban a nők körében a 60–69 éves korcsoport a legnagyobb (több mint 63%-os aránnyal), míg a férfiaknál a 65–74 éves korosztály dominál, szintén több mint 63%-os részarányt képviselve (2. ábra).



2. ábra. A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak korcsoport szerinti megoszlása
Forrás: Saját adatok

A teljes hallgatói minta vizsgálata alapján megállapítható, hogy az érettségivel vagy annál magasabb végzettséggel rendelkezők aránya összesen 72%. Ezen belül a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya mindössze 21%, amelyből 17% főiskolai, 4% pedig egyetemi diplomával rendelkezik. A kizárólag érettségit szerzett hallgatók aránya 36%, míg a technikumi végzettséggel rendelkezők 15%-ot tesznek ki. A szakmunkás végzettségűek a hallgatók 21%-át alkotják, továbbá a válaszadók 6%-ának legmagasabb iskolai végzettsége az általános iskola nyolc osztálya vagy annál alacsonyabb (3. ábra).



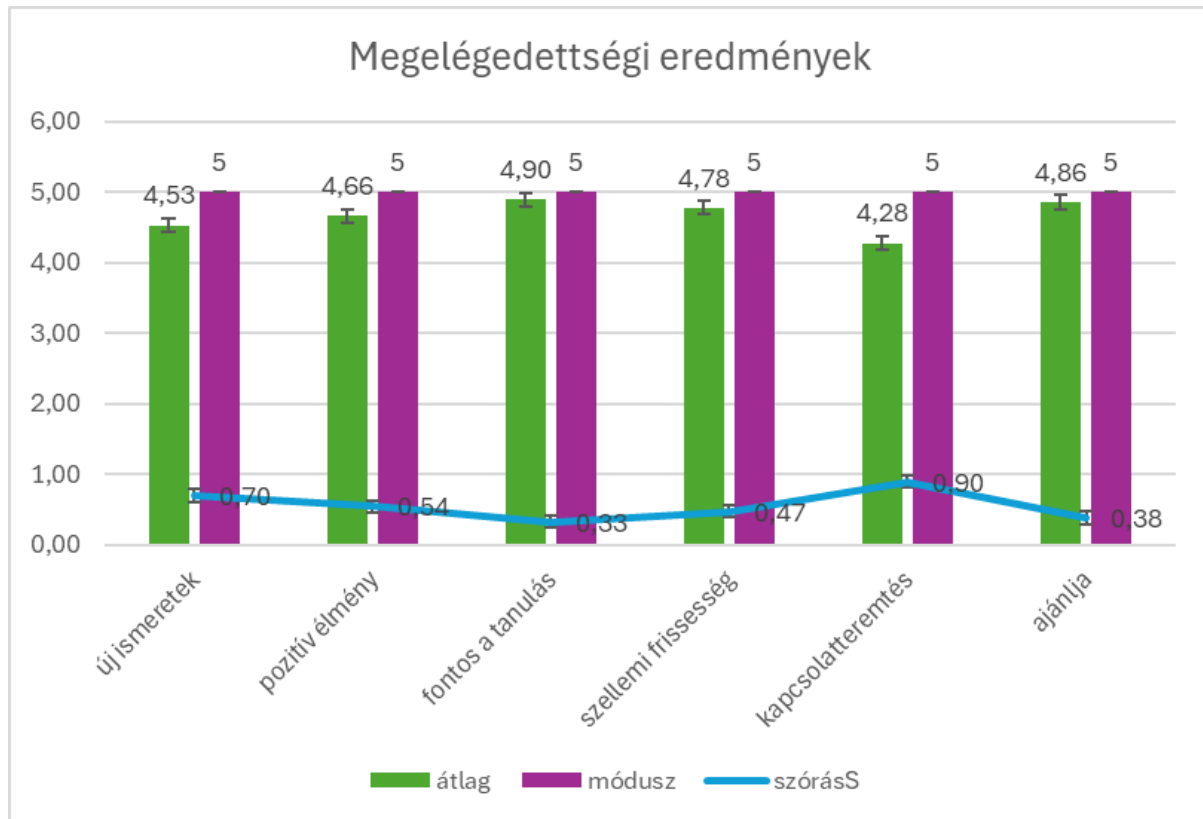
3. ábra. A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak iskolai végzettsége
Forrás: Saját adatok

3.3. Elégedettségi felmérés eredménye

A hallgatók rendezvénnel kapcsolatos elégedettségi szintjének felmérése érdekében a kérdőívben hat állítást fogalmaztunk meg, amelyekkel kapcsolatban a válaszadókat arra kértük, hogy egy Likert-skála segítségével fejezzék ki egyetértésüket. A válaszok kiértékelése az átlag, a módusz és a szórás alapján történt, amelyek eredményei a 4. ábrán láthatók.

- A megfogalmazott állítások az alábbiak voltak:
- A Nyugdíjas Egyetem előadásai révén sokat tanultam.
- A Nyugdíjas Egyetemen számos pozitív élménnyel gazdagodtam.
- Fontosnak tartom, hogy nyugdíjasként is új ismereteket szerezzek.
- A Nyugdíjas Egyetem hozzájárul szellemi frissességem megőrzéséhez.
- A Nyugdíjas Egyetemen lehetőség nyílik új barátok és ismerősök megismerésére.

A Nyugdíjas Egyetemet szívesen ajánlanám másoknak is.



4. ábra. A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak megelégedettsége
Forrás: Saját adatok

Az irodalmi adatokkal összhangban megállapítható, hogy a Nyugdíjas Egyetem kedvező hatást gyakorol a hallgatók életminőségére. Ennek egyik fő oka, hogy lehetőséget biztosít a folyamatos tanulásra, valamint alkalmat teremt pozitív élmények szerzésére, társas kapcsolatok építésére és a szellemi frissesség megőrzésére.

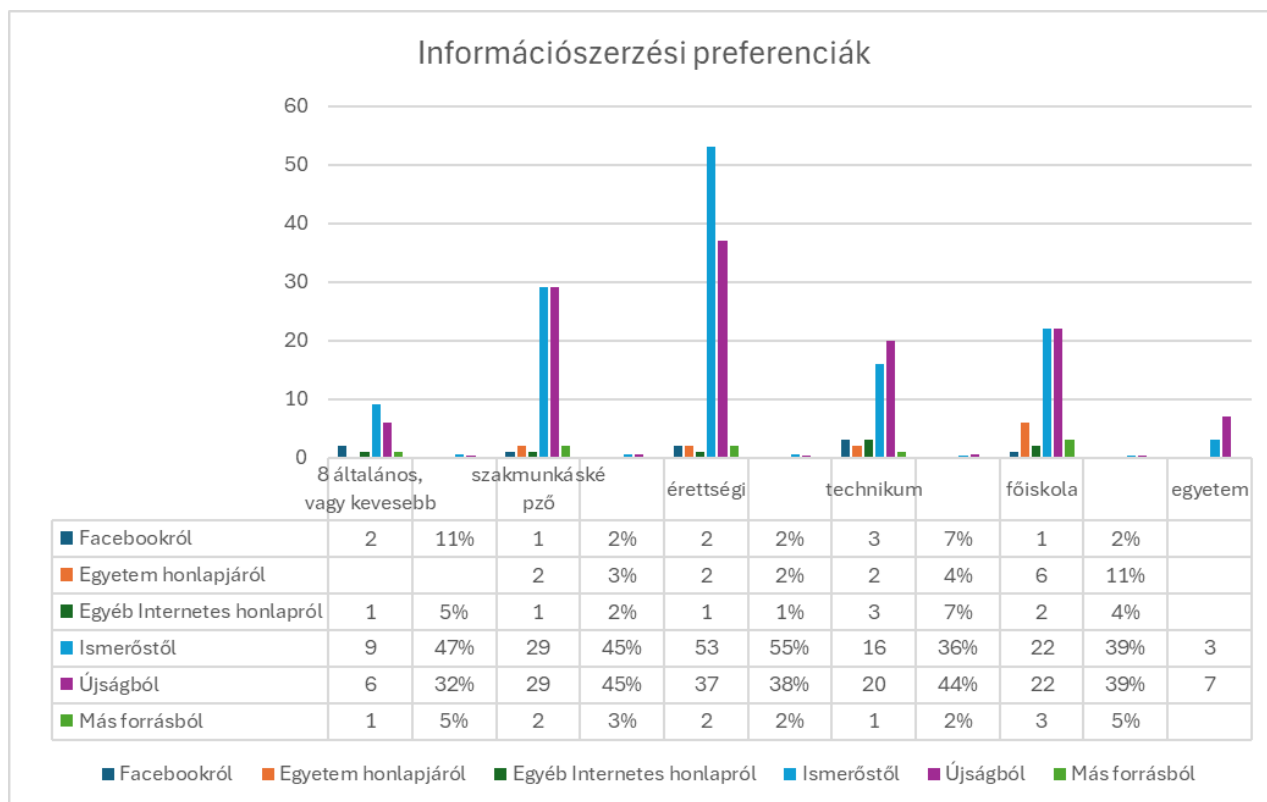
A válaszadók legnagyobb mértékben azzal az állítással értettek egyet, hogy a tanulás nyugdíjas korban is fontos, illetve, hogy a Nyugdíjas Egyetem látogatása hozzájárul szellemi frissességük fenntartásához. Ugyanakkor az új kapcsolatok kiépítésének lehetőségét illetően a vélemények nagyobb eltérést mutattak, amint azt a szórás értéke is jelzi. Ez a különbség részben az egyéni kapcsolatteremtési hajlandóság és a nyitottság függvénye.

A rendezvény sikerét és magas színvonalát egyértelműen alátámasztja, hogy a válaszadók jelentős része szívesen ajánlaná másoknak is a Nyugdíjas Egyetemet.

3.4. Információszerzési preferenciák

A senior hallgatók információszerzési preferenciáinak elemzése a legmagasabb iskolai végzettség függvényében érdekes eltéréseket mutat. Az egyetemi végzettséggel rendelkezők körében kiemelkedően magas, 70%-os arányban jelölték meg az újságokat elsődleges információforrásként, míg 30%-uk ismerősöktől értesült a Nyugdíjas Egyetemről. Ebben a csoportban más információszerzési csatornát nem említettek a válaszadók.

Más iskolai végzettségi kategóriák esetében nem figyeltünk meg ilyen markáns eltérést az újság és az ismerősök általi tájékozódás preferenciájában, az eloszlás ezek között a források között kiegyensúlyozottabb volt (5. ábra). χ^2 -próbával ellenőriztem, azt, hogy a nyugdíjas korosztály esetén van-e összefüggés az iskolai végzettség és a között, hogy milyen forrásból értesül a nyugdíjas egyetemről. Ebben az esetben a kritikus érték ($\chi^2_{0,95(25)}=37,7$) nagyobb, mint a számított érték ($\chi^2_0=28,49$), tehát az iskolai végzettség és az információszerzés módja független egymástól.

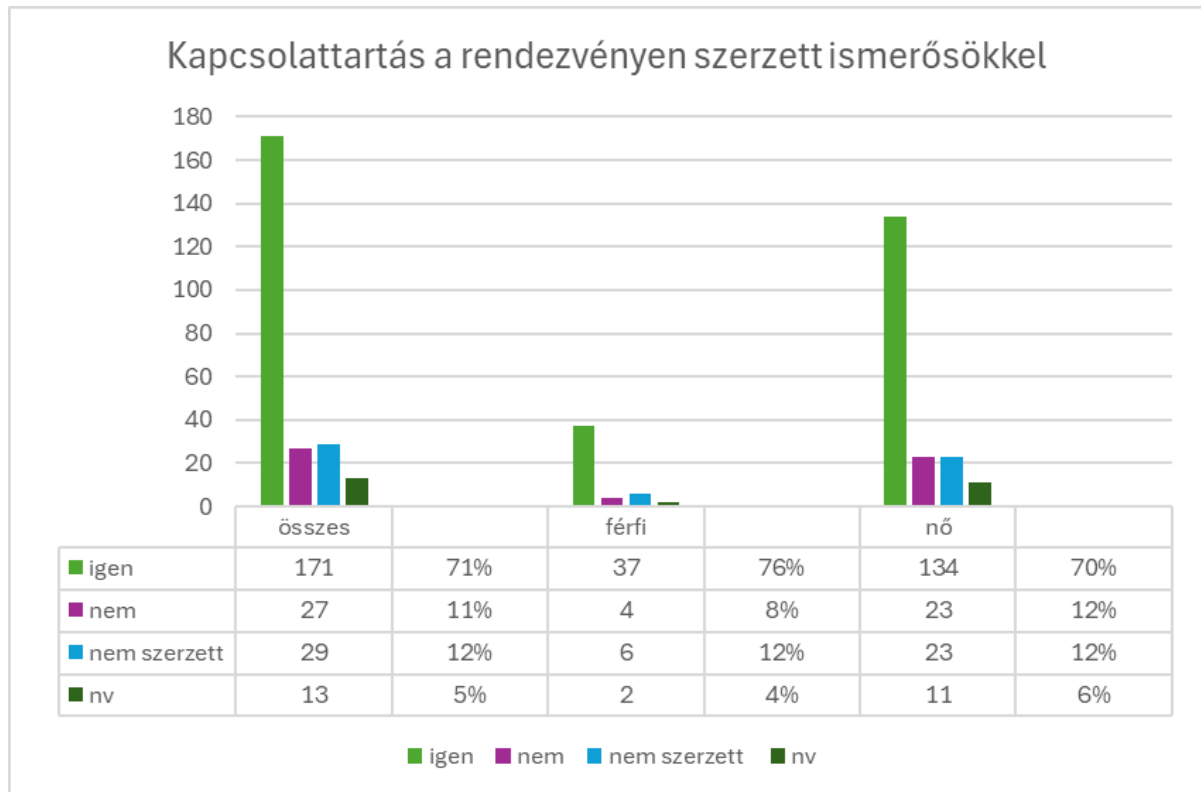


5. ábra. A Nyugdíjas Egyetem hallgatóinak jellemző információszerzési csatornái
Forrás: Saját adatok

Érdekes azonban megjegyezni, hogy ez a részletes felmérés a lezárások előtt készült. Mivel a covid alatt a hallgatók számára megnyitottuk az online előadások lehetőségét, így ma már nagy valószínűséggel más eredményt adna ugyanezen felmérés. Az is nagy valószínűséggel befolyásolná az eredményt, hogy áttekintve a padosorokban ülőkön számos új arcot láthatunk és fiatalodott is a rendezvény közönsége. Tehát a fent tárgyalt információszerzési preferenciák a vizsgálat idejében igazak voltak ugyan, de ma már szinte bizonyosan más eredményt kapnánk egy ismételt felmérés során.

3.5. Kapcsolattartás a Nyugdíjas Egyetemen kívül

Megkérdeztem a hallgatókat arról is, hogy a Nyugdíjas Egyetemen szerzett ismerősökkel tartják-e a kapcsolatot a rendezvényen kívül is. A válaszokat összesítve, valamint nemenként megoszlásban a 6. ábra mutatja be.



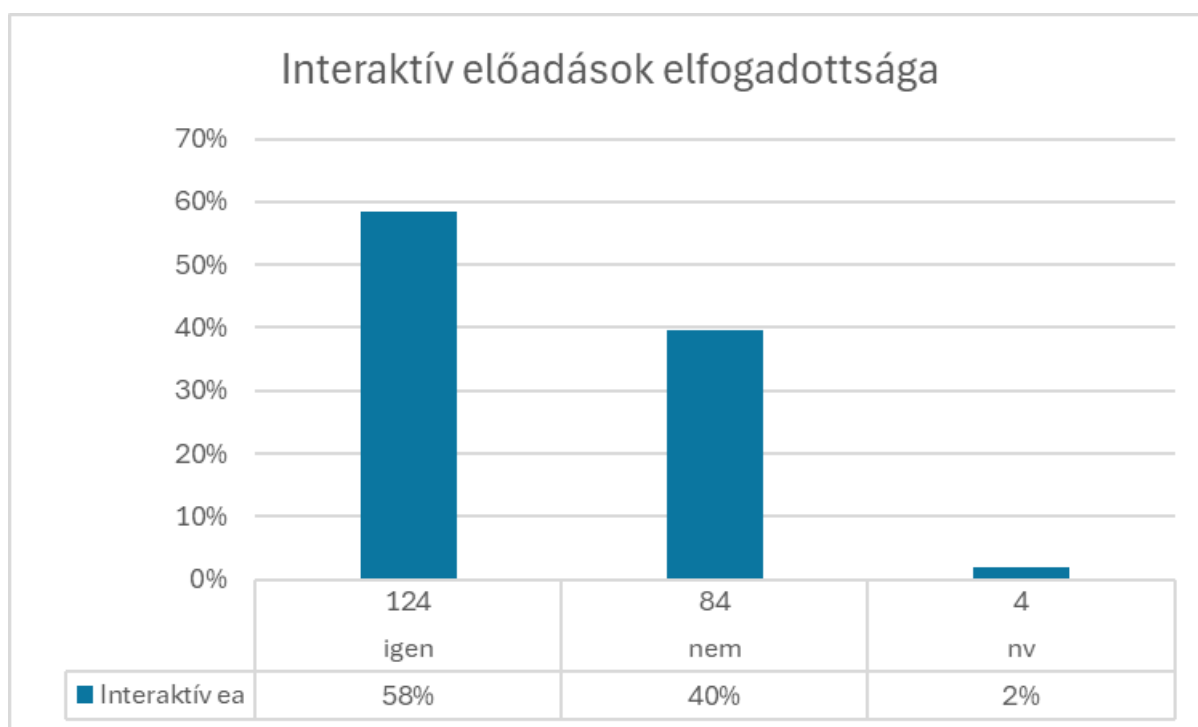
6. ábra. A rendezvényen szerzett ismerősökkel a kapcsolattartás jellege
Forrás: Saját adatok

A válaszok nemenkénti és összesített vizsgálata egyaránt azt mutatja, hogy a hallgatók több mint 70%-a fenntartja a kapcsolatot azokkal az ismerősökkel és barátokkal, akikkel a Nyugdíjas Egyetemen ismerkedett meg. Ezzel szemben a válaszadók mindössze 12%-a érezte úgy, hogy nem szerzett új ismeretségeket a rendezvény során.

A Nyugdíjas Egyetem jelentős szerepet tölt be az idős társas kapcsolatrendszerének bővítésében, lehetőséget biztosítva új ismeretségek kialakítására és társas interakciókra. Ezáltal közvetve hozzájárulhat különösen az egyszemélyes háztartásban élő szépkorúak elmagányosodásának megelőzéséhez. Kiemelten fontos megállapítás, hogy a rendezvényen született ismeretségek és barátságok magas arányban (több mint 70%-ban) a Nyugdíjas Egyetemen túlmutatva a résztvevők mindennapjainak részévé válnak. Ennek különös jelentősége van az időskori depresszió megelőzésében, hiszen a rendszeres társas kapcsolatok fenntartása pozitív hatással lehet a mentális jólétre.

3.6. Mire lennének nyitottak a Nyugdíjas Egyetem hallgatói?

Vizsgáltam, hogy mennyire vennék a szenior hallgatók szívesen, ha interaktív előadások is lennének a programban. A kérdésre adott válaszok összesítése a 7. ábrán látható.



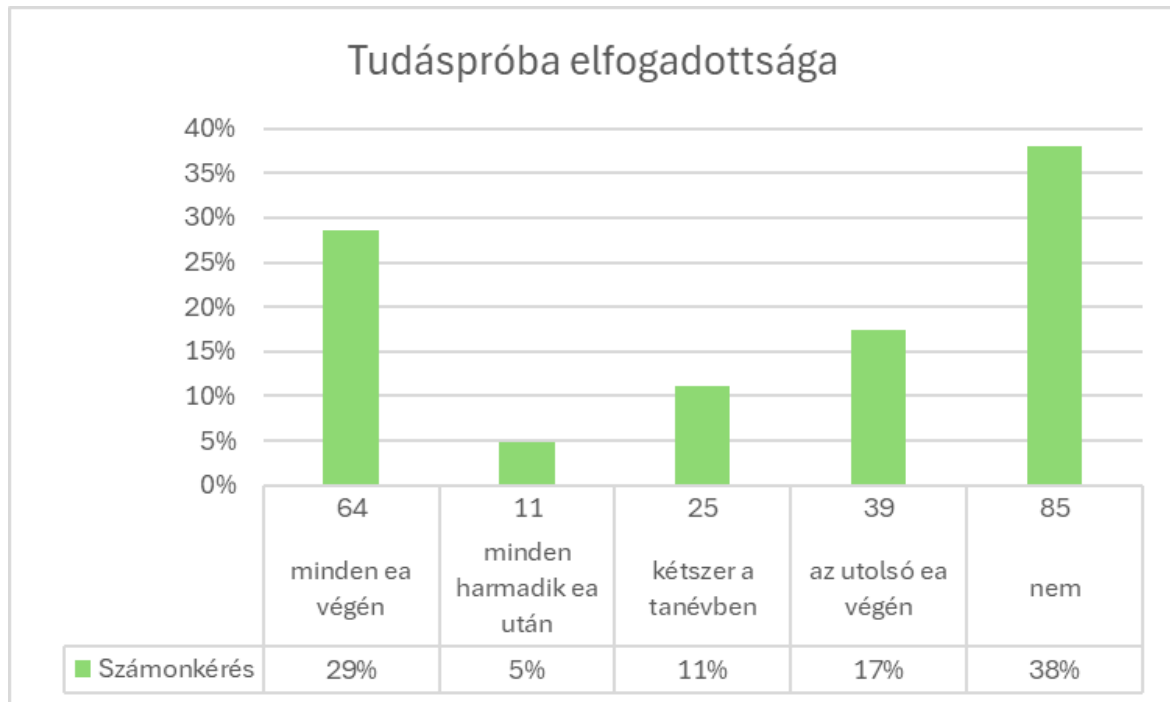
7. ábra. Az interaktív előadások elfogadottsága

Forrás: Saját adatok

A kérdőív összeállításakor az a feltételezés vezérelt, hogy erre a kérdésre túlnyomórészt elutasító válaszok érkeznek. Ezzel szemben a vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a válaszadók 58,49%-a szívesen részt venne olyan előadásokon, ahol az előadó aktív részvételüket is igényli.

A beérkezett válaszok alapján érdemes volt megfontolni az interaktív elemeket tartalmazó előadások beillesztését a programba, mivel ezek iránt jelentős érdeklődés mutatkozott. Korábban ennek egyik fő akadálya valószínűleg a nagy létszámú hallgatóság volt, amely korlátozta az előadó lehetőségeit az aktív részvételt igénylő módszerek alkalmazására. Mivel a covid után csak lassan látszik emelkedni a rendszeresen jelenlévők létszáma, így jobblehetőségek nyílnak a hallgatóság bevonására. Az előadók közül néhányan élnek is a lehetőséggel. Az is megfigyelhető, hogy mióta mérsékeltebb létszámmal futnak az előadások a hallgatók bátrabban kérdeznak az előadóktól.

Kíváncsiak voltunk rá a felmérés készítésekor, hogy a Nyugdíjas Egyetem hallgatói mennyire fogadnák el, ha lenne valamilyen tudáspróba az előadások anyagához kapcsolódóan. A kérdésre érkezett válaszok összesítését a 8. ábra tartalmazza.



8. ábra. Milyen számonkérési gyakoriságot fogadnának el a Nyugdíjas Egyetem hallgatói.
Forrás: Saját adatok

A válaszadók 62,05%-a egyetértett abban, hogy a Nyugdíjas Egyetemen érdemes lenne valamilyen játékos tudáspróbát bevezetni. Ugyanakkor a kérdésben eltérő vélemények születtek a gyakoriságot illetően. A legnépszerűbb javaslat szerint – amelyet a hallgatók 28,57%-a támogatott – az lenne a legmegfelelőbb, ha minden előadás végén az előadó néhány kérdést tenne fel az elhangzott tartalommal kapcsolatban.

Az online előadások során felmerült a szervezőkben is az igény, hogy valami módon motiválják a hallgatókat a részvételre, így a hallgatók „számonkérés” iránti igénye találkozott a szervezőkével. Bevezetésre került egy ún.: online játék, ami az egyes előadások témájához kapcsolódik. Az előadók megfogalmazznak 5 kérdést válaszlehetőségekkel, melyekre kitérnek az előadás során. A hallgatóknak ezekre a kérdésekre kell válaszolni. Ez egyrészt abban segíti a szervezőket, hogy a játékban való részvétel alapján tudják meghatározni, hogy mely hallgatók vehetnek át oklevelet a tanév végén, másrészt az aktuális kérdésekre helyes választ adó hallgatók között a következő előadáson nyereményeket sorsolunk ki (1. kép). A játékos tudáspróba bevezetése hozzájárult a hallgatók bevonódásához, hiszen, ha véletlenül egy kérdésre nem tér ki az előadó, akkor a hallgatók szemfüles módon rákérdeznek a kimaradt információra. Tehát, nagy figyelemmel követik az előadásokat.

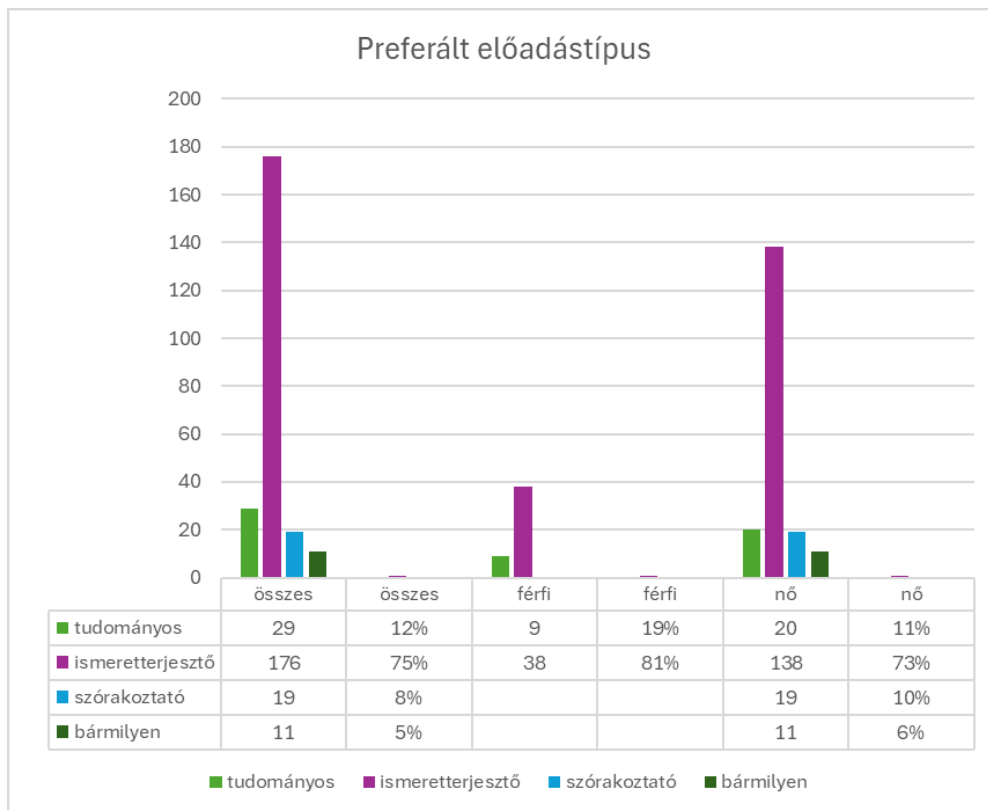


1. kép. Nyeremények sorsolása.

Forrás: Nyugdíjas Egyetem Facebook oldala

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1173430761449667&set=pcb.1173431344782942>

Vizsgáltuk, hogy a Nyugdíjas Egyetem hallgatói milyen típusú előadásokat hallgatnának szívesen a tanév során. A beérkezett válaszokat összesítve és nemenkénti megoszlásban a 9. ábra mutatja.



9. ábra. Milyen típusú előadást hallgatnának szívesen a Nyugdíjas Egyetem hallgatói
Forrás: Saját adatok

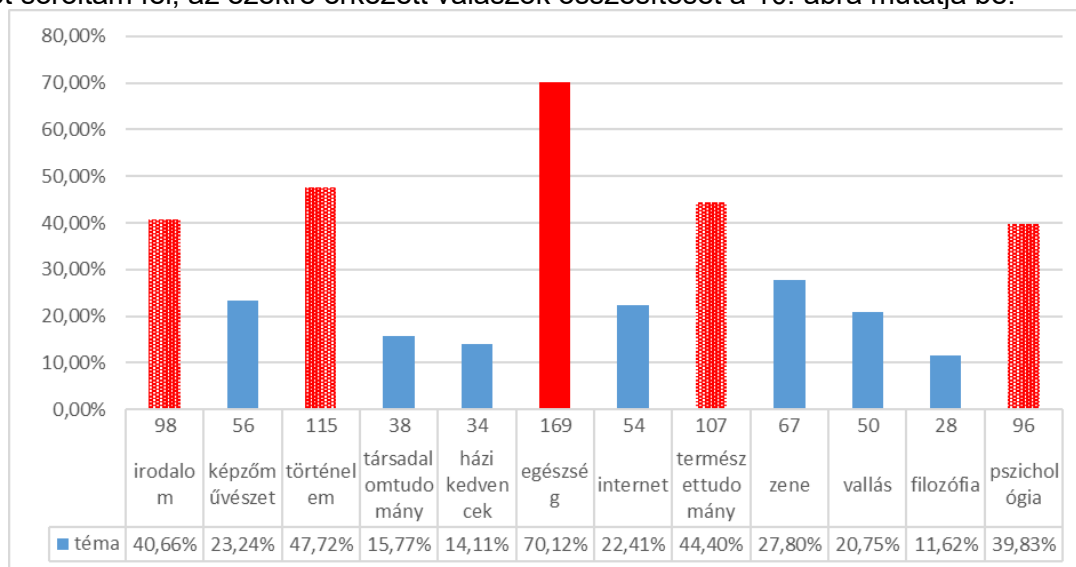
A felkínált választási lehetőségek közül legnagyobb arányban (összesítve 74,89%, férfiak 80,85%, nők 73,40%) az ismeretterjesztő előadást jelölték meg a hallgatók. A hölgyek nyitottabbnak mutatkoztak ebben a kérdésben, hiszen tőlük minden lehetséges előadástípusra érkezett szavazat. Az urak viszont, a szórakoztató, vagy a mindegy kategóriát magába foglaló „bármilyent” válaszlehetőséget nem jelölték. Közülük, aki nem ismeretterjesztő előadást szeretne, az a tudományosra voksolt.

Érdekes itt megállni egy kicsit és megpróbálni meghatározni az ismeretterjesztő és a tudományos előadás közötti különbséget, valamint meggondolni, hogy a rendezvényt látogatók mennyire érzik a kettő közötti határvonalat. Annál is inkább, mivel a 2017/18-as tanév végén újjá jelleggel a szervezők megkérdezték a hallgatókat a diplomaosztón, hogy a tanév melyik előadását tartották a legérdekesebbnek, legjobbnak. A szavazólapok összeszámlálása azt az eredményt hozta, hogy a legérdekesebb, legjobb a hallgatók véleménye alapján egy olyan előadás volt, ami a háziállatok ekto-és endoparaziták okozta megbetegedéseiről és a zoonózisok kockázatáról szólt. Igazából az elhangzott információk mennyisége és minősége alapján egy tudományos előadásról van szó, amit az előadó (egyetemi tanár) szórakoztató köntösbe csomagolva mutatott be. Ha abból indulunk ki, hogy a tudományos előadásokban szignifikánsan több tudományosan megalapozott információ kerül közlésre, akkor közelebb jutunk az ismeretterjesztő és tudományos előadások közötti legfontosabb eltéréshez ezt a Nyugdíjas Egyetem hallgatói nem biztos, hogy átlátják. Azóta is rendre azok az előadások aratnak nagy sikert, ahol az adott téma szakavatott értőit hallgathatják.

Hipotézisvizsgálattal (függetlenségvizsgálat) ellenőriztem, azt, hogy a nyugdíjas korosztály esetén van-e összefüggés a nemi hovatartozás és az általuk preferált előadástípus (tudományos, ismeretterjesztő, szórakoztató). Ebben az esetben a kritikus érték ($\chi^2_{0,95(3)}=9,49$) kisebb, mint a számított érték ($\chi^2_0=9,99$), tehát a vizsgált változók nem függetlenek egymástól.

A senior hallgatók számára is be lehet tudományos munkákat mutatni, ha az előadó képes a tényeket közérthető és szórakoztató formában a hallgatóság elé tárni. Nem a releváns információkat elvétele tartalmazó, ellenben hangzatos előadás az, amit a hallgatók igazán érdekesnek és jónak tartanak. Ugyanakkor az előadó személyes varázsa sem elhanyagolható.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a Nyugdíjas Egyetem hallgatói milyen területekről érkező előadásokat hallgatnának legszívesebben. A több válasz megjelölését megengedő kérdésnél 12 területet soroltam fel, az ezekre érkezett válaszok összesítését a 10. ábra mutatja be.



10. ábra. Milyen témákat preferálnak a nyugdíjas Egyetem hallgatói
Forrás: saját adatok

A megkérdezettek átlagosan négy (3,78) válaszlehetőséget jelöltek meg. Leginkább az egészség (70,12%) és legkevésbé a filozófia (11,62%) érdekli a hallgatókat.

A legnagyobb érdeklődésre számot tartó területeket piros színnel jelöltem a grafikonon.

A vizsgált sokaság válaszai alapján az öt preferált témakör a jelölés sorrendjében az egészség, a történelem, a természettudomány, az irodalom és a pszichológia. Érdekes lenne

ezekről a területekről (ha nem is mindegyikről minden tanévben) egyet-egyet a programba beépíteni és a másodlagos érdeklődési körbe tartozó témákkal (zene, képzőművészet, internet, vallás) vegyesen kialakítani a tanév szerkezetét. Javasolható azoknak az előadásoknak a számát mérsékelni, amiről csak a szervezők gondolják, hogy érdekes lehet a Nyugdíjas Egyetem hallgatói számára. Ugyanakkor nehéz ennyi időn keresztül újabb és újabb vonzó témákat, előadókat találni, így óhatatlanul kerülnek porondra olyan témák is, amik csak a hallgatók egy szűkebb rétegét szólítják meg. A szervezők igyekeznek ezt a nehézséget leküzdeni, hogy a rendezvény még sokáig megmaradjon.

A kérdőív végén lehetőséget biztosítottunk a szabad véleményformálásra egy teljesen nyitott kérdéssel. Azonban a válaszadók csupán 5,8%-a élt ezzel a lehetőséggel. Ők kivétel nélkül köszönetüket fejezték ki, hogy részt vehetnek a programban, és hogy megkérdeztük a véleményüket. Ezek alapján megfontolandó a felmérés megismétlése, esetleg rövidebb formában, a neuralgikus pontokra fókuszálva.

4. Hipotézisek igazolása

1.: A válaszadók 80%-a nő, ami erőteljes nemi arányeltolódást jelez. Továbbá a nők körében a 60–69 éves, míg a férfiaknál a 65–74 éves korcsoport a legnépesebb (mindkét esetben >63%). Ez azt mutatja, hogy a résztvevők nemi és életkori eloszlása nem véletlenszerűen alakul, hanem jól körülírható csoportdominancia figyelhető meg.

A nullhipotézist elutasítjuk, az alternatív hipotézist elfogadjuk. A nemi arányok markánsan eltérnek az egyenletes eloszlástól, és az életkori eloszlás a nemek függvényében is jól körülírható. A leíró adatok alapján egyértelmű a tendencia. A hipotézis tehát megerősítést nyert.

2.: A válaszadók többsége (jelentős hányada) egyetértett azzal, hogy a tanulás nyugdíjas korban is fontos, és hogy a program segíti szellemi frissességük fenntartását. Ez összhangban áll az irodalmi adatokkal is, amelyek szerint az aktív tanulás kedvező mentális hatásokkal jár. A társas kapcsolatok építésére vonatkozóan a vélemények megoszlottak, amit a szórás is jelez, de ez nem cáfolja a pozitív hatás lehetőségét – inkább az egyéni különbségeket tükrözi. A nullhipotézist elutasítjuk, az alternatív hipotézist elfogadjuk.

A válaszadók szubjektív tapasztalatai és a visszajelzések alapján a Nyugdíjas Egyetem pozitív hatást gyakorol a szellemi aktivitásra és tanulási élményre, míg a társas kapcsolatok erősítése egyéni motiváción is múlik. A hipotézis tehát alátámasztható.

3.: A válaszadók 58,49%-a szívesen részt venne olyan előadásokon, ahol aktív részvétel is elvárt, és 62,05%-uk egyetért azzal, hogy érdemes lenne valamilyen játékos tudáspróbát bevezetni. Bár a gyakoriságra vonatkozó vélemények eltérnek, a legnépszerűbb javaslat (minden előadás végén néhány kérdés) is több mint egynegyedes támogatottságot kapott. A nullhipotézist elutasítjuk, az alternatív hipotézist elfogadjuk. A többségi egyetértés és az aktív tanulási formák iránti érdeklődés alapján kijelenthető, hogy a résztvevők nyitottak a modernebb, interaktív oktatási módszerekre, így a hipotézis igazolást nyert.

4.: Bár az egyetemi végzettséggel rendelkezők 70%-a jelölte meg az újságot mint elsődleges információforrást, míg más végzettségi csoportokban kiegyensúlyozottabb az eloszlás, a khi-négyzet próba eredménye alapján nincs statisztikai összefüggés. A nullhipotézist megtartjuk, az alternatív hipotézist elutasítjuk. A statisztikai eredmény alapján az iskolai végzettség és az információszerezés módja független egymástól. A minta alapján tehát nem lehet kimutatni szignifikáns kapcsolatot – a hipotézis nem nyert megerősítést.

5. Fejlesztési lehetőségek

A Nyugdíjas Egyetem egyik fejlesztési lehetőségét abban látjuk, hogy a már említett kérdőíves felmérést megismételve a covid utáni megváltozott közönség preferenciáit felmérjük és az ő igényeikhez próbáljuk igazítani a tanévek tematikáját.

A másik fejlesztési lehetőség az lenne, hogy kisebb témaköröket felölelő, kisebb létszámú csoportokat fogadó rövid 2-3 alkalmas képzéseket szervezzünk, ahol a mindennapi életben való boldogulás szempontjából releváns ismereteket adhatunk át az érdeklődőknek. A hármas szervezési felállás (egyetem, önkormányzat, napilap) miatt a rendszernek van némi tehetetlensége, így ezeket a „kis képzéseket” inkább az egyetemi kar tudná magára vállalni.

A korábbi felmérések és a hallgatói visszajelzések alapján több olyan fejlesztési irány is kirajzolódik, amelyek a Nyugdíjas Egyetem programjának továbbfejlesztését segíthetik. Az alábbiakban ezek közül ismertetjük a leginkább releváns és megvalósítható lehetőségeket:

1. Tudásmegosztó program – „Hallgatóból előadó”

A hosszabb ideje részt vevő szenior hallgatók közül sokan rendelkeznek olyan szakmai vagy élettapasztalattal, amely szélesebb körben is értékes lehet. A „Hallgatóból előadó” program keretében lehetőség nyílna arra, hogy ezek a hallgatók saját témáikban rövid, tematikus előadásokat tartsanak. Ez elősegítené az önbecsülés és az aktív szerepvállalás erősödését, valamint előmozdítaná a horizontális tanulást az idősök között.

2. Mérés és visszacsatolás rendszerszintű beépítése a tematika finomhangolása érdekében

Az előadások végén alkalmazott gyors értékelések (pl. rövid kérdőív, QR-kódos vagy papíralapú egyperces visszajelző lap) lehetőséget adnának a program gyorsabb finomhangolására. Emellett a tanév végén fókuszcsoportos beszélgetések vagy célzott mini-felmérések révén még jobban azonosíthatók lennének a hallgatói igények.

3. Alkalmazott tudásprogramok – életvezetési modulok

A mindennapi élet szempontjából releváns, gyakorlatorientált ismeretek átadása célszerűen történhetne kisebb léptékű, tematikus képzések formájában. Ilyenek lehetnek például: jogi alapismeretek időseknek, biztonságos internethasználat, vagy a digitális bankolás. Ezek az alkalmak nem csupán praktikus tudást nyújtanak, hanem elősegítik a résztvevők önállóságának és önbizalmának erősödését is. A foglalkozások megtartására bevonhatók lennének az egyetem hallgatói vagy munkatársai, lehetőleg kis csoportos, interaktív formában.

4. Élményalapú és közösségi tanulás integrálása

Az időskori tanulásban kiemelkedően fontos az élményszerűség és a közösségi élmények biztosítása. Ennek érdekében az alábbi kezdeményezés javasolható:

- Tematikus városi séták szervezése helytörténeti, kulturális vagy természeti témákhoz kapcsolódva, amelyek aktív részvételre és élményszerzésre ösztönöznek.

5. Közös tudásmegosztás és digitális műhelymunka

Érdemes lenne tematikus tudásklubokat működtetni (pl. Egészségklub, Könyvklub, Történelmi esték, Digitális sarok, Ökoklub), ahol a résztvevők informális, kötetlen keretek között oszthatják meg tapasztalataikat, bővíthetik ismereteiket, és erőteljesebb közösségi élményben részesülhetnek.

Ezzel párhuzamosan kiemelt jelentőségű a digitális kompetenciák fejlesztése, amely alapvető feltétele a hosszú távú tanulásban való részvételnek.

7. Intergenerációs tanulás támogatása

A generációk közötti tanulási formák bevezetése nemcsak oktatási, hanem társadalmi szempontból is nagy jelentőséggel bír. Az egyetem nappali tagozatos hallgatói és a Nyugdíjas Egyetem résztvevői közös projektjei, életútinterjúk készítése, kerekasztal-beszélgetések, vagy interaktív tanulási műhelyek elősegítik a kölcsönös megértést, tapasztalatcserét, és hozzájárulnak az aktív társadalmi részvétel erősítéséhez.

A fent vázolt fejlesztési lehetőségek célja, hogy a Nyugdíjas Egyetem programja még inkább igazodjon a hallgatók aktuális elvárásaihoz és érdeklődési köréhez, miközben elősegíti a közösségi élmények, az élethosszig tartó tanulás és a társadalmi szerepvállalás megélését. A program bővítése nemcsak az egyéni jóllétet, hanem a helyi társadalmi kohézió erősödését is szolgálhatja. Az új irányok közös tervezése és fokozatos bevezetése hozzájárulhat ahhoz, hogy a Nyugdíjas Egyetem hosszú távon is értékes és szeretett találkozási pont maradjon a város idősebb polgárai számára.

6. A kutatás korlátai

Jelen vizsgálat csak egy első lépésként értelmezhető. A Nyugdíjas Egyetem fejlesztéséhez elengedhetetlenül szükséges, hogy a szervezők között az együttműködés gördülékeny legyen és ne keletkezzenek több éves hiátusok (mint azt itt is tapasztalhattuk) az alapvetően kommunikációs problémák miatt. A pandémia nagyban nehezítette a munkát, ugyanakkor feltárt sok olyan potenciált, amit ki lehetne használni annak érdekében, hogy a rendezvény valóban a sikeres öregedést szolgálja és ne maradjon meg a jelenlegi állapotában.

Irodalomjegyzék

- [1] Bene, Á., "Idősképzés felsőfokon". *Magyar Gerontológia*, 9(33), 2015. DOI: <https://doi.org/10.47225/MG/9/33/8128>
- [2] Fischer, G., "Lifelong learning-More than training". *Journal of Interactive Learning Research*, 11(3-4), pp. 265-294, 2000
- [3] Gelencsér, K., "Az időskorúak művelődése és közösségi formái Magyarországon". Budapest: Kultúrpoint Iroda, 2006.
- [4] Komenczi, B., "Az Európai Bizottság memoranduma az egész életre kiterjedő tanulásról", 2001. Letöltve: 2025. február 24. Online: <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00050/2001-06-eu-Komenczi-Europai.html>
- [5] Lampek, K., "Az aktív időskor és a társadalom". In: K. Lampek; E. Rétsági (Szerk.), Egészséges idősödés – Az egészségfejlesztés lehetőségei idős korban, pp. 8–27. Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs, 2015
- [6] Lengrand, P., "An Introduction to Life-Long Learning". International Institute for Adult Education, 1970
- [7] Longworth, N., "Learning cities, learning regions, learning communities: Lifelong learning and local government". Routledge, 2006. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203967454>
- [8] Mászlai, O., "Az idők non-formális és informális tanulásának főbb színterei, lehetőségei". *Kulturális Szemle*, 3(1), Junior kutatói műhely, 2015
- [9] OECD. Education and Learning for the 21st Century. OECD Publishing, 2001
- [10] Schuller, T., "The benefits of learning". London: RoutledgeFalmer, 2004. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203390818>
- [11] Stern, Y., "Cognitive reserve and Alzheimer disease." *The Lancet Neurology*, 1(1), pp. 23-27, 1996
- [12] Sz. Molnár, A., "A tanuló felnőtt". *Pedagógusképzés*, 7(2-3), pp. 199-220, 2009. DOI: <https://doi.org/10.37205/TEL-hun.2009.2-3.09>
- [13] Tam, M., "Retirement and learning: A longitudinal qualitative approach". *Educational Gerontology*, 44(1), pp. 54-63, 2017. DOI: <https://doi.org/10.1080/03601277.2017.1389486>
- [14] Tót, É., "Tanulási környezetek". *Educatio*, 17 (2), pp. 279–291, 2008
Online: <https://epa.oszk.hu/01500/01551/00044/pdf/710.pdf>. Hozzáférés: 2025.02.23.]
- [15] Tucker, A. M.; Stern, Y., "Cognitive reserve in aging". *Current Alzheimer Research*, 8(4), pp. 354-360, 2011. DOI: <https://doi.org/10.2174/156720511795745320>
- [16] UNESCO. "Learning to be: The world of education today and tomorrow". Paris: UNESCO, 1972
- [17] Varga, A., "Tanuló társadalom–Sikeres társadalom". *Educatio*, 25(2), pp. 297-299, 2016
Online: https://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/life_long_learning/4_a_lifelong_education_fogalma.html